

§ 69

**Kasvatus ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
Keskustan ryhmäaloitteesta koskien asukasvaikuttamista**

HEL 2017-006089 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Vuoden 2016 aikana valmisteltiin kaupungin osallisuusjärjestelmää ja sen periaatteita osana kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamista. Osallisuusjärjestelmää kehitettiin vuorovaikutteisesti yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Kaupungin hallintosäännön 27 lukuun kirjattiin osallisuuden ja vuorovaikutuksen seuraavat periaatteet:

Kunnan jäsenten osallisuus ja kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutus perustuu yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämiseen, omaehtoisen toiminnan mahdollistamiseen ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomiseen. Helsingin kaupungilla kaupunkilaisten ja palveluiden käyttäjien osallistumisen ja vuorovaikutuksen osatekijöitä ovat: Hallinnon avoimuus, selkokielineen ja monikanavainen viestintä, alueellinen osallistuminen, osallistuva suunnittelu ja budjetointi, asukaslähtöisyyttä edistävät käyttäjä- ja asiakasraadit, asiakaskokemuksen ja palautteiden hyödyntäminen, toimivat aloitekäytännöt sekä kansalaistoiminnan kannuste- ja tukimenettelyt. Kaupunginvaltuusto asettaa kaupunkistrategiassa ja talousarviossa osallisuuden ja vuorovaikutuksen painopisteet ja tavoitteet.

Keskustan valtuustoryhmä on kysynyt valtuustoaloitteessaan, millaisiin toimenpiteisiin kaupunki aikoo ryhtyä, jotta selvitetään todellisia ja konkreettisia toimenpiteitä asukasvaikuttamisen kanavoimiseksi kaupunginosapohjaisesti. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on selvittänyt yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa tilojen maksutonta asukaskäyttöä. Tavoitteena on avata toimipisteiden tiloja kaupunkilaisten käyttöön ja tukea osallisuusjärjestelmän tavoitteita alueellisesta vaikuttamisesta ja yhdessä tekemisestä, kaupunkilaisten oman toiminnan ja aktivismin tukemisesta sekä asukkaiden osaamisen hyödyntämisestä.

Päiväkodit ja peruskoulut ovat leimallisesti oman alueensa palveluita ja ne tekevät aktiivista yhteistyötä perheiden ja huoltajien kanssa. Sekä varhaiskasvatussuunnitelma että perusopetuksen opetussuunnitelma korostavat uudella tavalla huoltajien osallisuutta päiväkodin ja koulun toimintaan. Myös koulujen vanhempainiltoja on kehitetty toiminnalliseksi-

si ja huoltajia aktivoivammaksi. Monissa kouluissa ja päiväkodeissa toimii vanhempainyhdistyksiä ja vanhempainryhmiä.

Vuosien 2013-2016 aikana Helsingissä kehitettiin osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa alueellista yhteistyörakennetta, jonka tarkoituksena on ollut lisätä alueellista yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä poistaa yhteistyön esteitä. Mukana ovat olleet mm. koulut, päiväkodit, neuvola, kotipalvelu, kouluterveydenhuolto, perheneuvola, lastensuojelu, nuorisotalot, seurakunnat, leikkipuistot, Luotsi, Klaari ja liikunta- ja kulttuuritoimi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala suhtautuu työn jatkamiseen myönteisesti.

Palveluverkkoprosessia on kehitetty aikaisempaa osallistavammaksi. Vuosaaren palveluverkkotarkastelussa kehitettiin toimintamalli, jota on käytetty se jälkeen tulleissa palveluverkkotarkasteluissa. Keskeistä siinä on asukkaiden mukaan ottaminen ja osallistaminen prosessin alusta lähtien. Palveluverkon vaihtoehtoiset ratkaisut on tuotettu koulun huoltajien, koulun vanhempainyhdistyksen, koulun johtokunnan ja koulun henkilöstön kanssa yhdessä. Osallisuutta on toteutettu erilaisissa työpajoissa, asukastilaisuuksissa ja sähköisesti. Prosessin eri vaiheissa tiedotusta on myös lisätty ja käytetty eri kanavia. Palveluverkon kehittämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin eri palveluiden kanssa. Eniten yhteistyötä on tehty rakennusten tiloihin ja kuntoon, kaavoitukseen ja väestöennustukseen liittyvissä asioissa.

Keskustan Helsingin valtuustoryhmä on esittänyt valtuustoaloitteessaan kaupunginosavaltuustojen perustamista. Kaupunginvaltuuston 16.3.2016 periaatelinjausten mukaan Helsingin johtamisjärjestelmään ei olla perustamassa kuntalain 36 §:n mukaisia alueellisia toimielimiä. Tämän linjauksen mukaisesti kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kannata kaupunginosavaltuustojen perustamista.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kirsi Verkka, opetuskonsultti, puhelin: 310 84026
kirsi.verkka(a)hel.fi

Liitteet

1 Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 17.5.2017 asia 15

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

19.09.2017

Asia/7

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kasvatus- ja koulutuslautakunnalta on pyydetty lausuntoa Keskustan ryhmäaloitteesta koskien asukasvaikuttamista.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kirsi Verkka, opetuskonsultti, puhelin: 310 84026
kirsi.verkka(a)hel.fi

Liitteet

1 Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 17.5.2017 asia 15

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 12.09.2017 § 242

HEL 2017-006089 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi Helsingin keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien selvitystyön tekemistä kaupunginosavaltuustojen perustamisesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Sosiaali- ja terveystoimialalla toteutetaan omalta osaltaan Helsingin kaupungin osallisuusmallia. Osallisuuden keskiössä on asiakkaiden ja kuntalaisten tiedon saannin turvaaminen riittävillä ja monipuolisilla neuvontapalveluilla. Sosiaalisen raportoinnin avulla välitetään sellaista tietoa, joka liittyy sosiaaliseen hyvinvointiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Tätä tietoa raportoidaan päätöksentekijöille, kuntalaisille, virkamiehille ja poliitikoille ja tietoa hyödynnetään palvelujen ja alueiden kehittämisessä. Myös kaikista saaduista palautteista viestitään kuntalaisille osallistu- ja vaikuta -verkkosivulla.

Asukastalotoiminnalla tuetaan yhteisöllisyyttä ja alueellista vaikuttamista. Asukastalot mahdollistavat lähidemokratian toteutumista tarjoamalla tiloja alueellisille toimijoille sekä toimivat verkostojen ja asukasyhdistys-

ten kumppaneina. Asukastalot vahvistavat ja kokoavat alueen eri väestöryhmiä osaksi aktiivista väestöä, vahvistavat kansalaistaitoja ja raportoivat alueellisista ilmiöistä. Alueilla toimii yhdyskuntatyöntekijöitä, jotka mahdollistavat yhteisen keskustelun asukkaiden kanssa.

Kaupunginosapohjaisen vaikuttamisen tukemisessa on keskeistä asukasyhdistysten ja kaupunginosaseurojen sekä muiden kuin kaupungin asukastaloja ylläpitävien tahojen avustaminen.

Asukastalojen avustustoiminta on keskitetty kaupunginhallitukselle vuodesta 2017 alkaen. Tätä aikaisemmin suuren osan näistä avustuksista myönsi sosiaali- ja terveyslautakunta. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveyslautakunta avustaa sosiaali- ja terveysalan järjestöjä, joilla on toimintaa sekä kaupunkitasoisesti että paikallisesti. Hakemusten käsittelyssä selvitetään aina, millä alueella avustettavaksi haettava toiminta toteutetaan ja miltä alueilta toiminnan piiriin voidaan hakeutua.

Tulevan sote-maakuntaudistuksen tavoitteena on ottaa asiakkaat ja asukkaat mukaan tasavertaisina kumppaneina palvelujen suunnitteluun, tuottamiseen ja kehittämiseen maakuntien järjestämävastuulla olevassa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asukastalotoiminta ja asukasyhdistysten, kaupunginosaseurojen sekä muiden kuin kaupungin asukastalojen avustaminen vahvistaa kunta-laisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ja siten lisää kunta-laisten hyvinvointia ja terveyttä."

Käsittely

12.09.2017 Ehdotuksen mukaan

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Ahto Apajalahti: Lisätään lausunnon viimeisen kappaleen jälkeen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia uusi kappale seuraavasti: "Lautakunta esittää huolensa siitä, että monet kaupunginosat ovat viimeisen 25 vuoden aikana olleet hyvin aliedustettuja kaupunginvaltuustossa. Edustuksen vinoutuneisuuden vaikutuksia ja eri ratkaisumalleja tulisi selvittää."

Vastaehdotus 1 raukesi kannattamattomana.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

19.09.2017

Lisätiedot

Ulla Tyyskä, kehittämisspäällikkö, puhelin: 310 42210
ulla.tyyska(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 12.09.2017 § 84

HEL 2017-006089 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle Helsingin keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteesta koskien kaupunkilaisien omaehtoista toimintaa seuraavan lausunnon:

Helsinki on toteuttanut johtamisjärjestelmän muutoksen, jossa siirryttiin pormestarimalliin, toimialalautakuntiin ja toimialoihin. Tässä valmistelussa lähtökohtana oli, että Helsingissä ei siirrytä alueellisiin toimieliimiin. Uusi johtamisjärjestelmä tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden tehdä asioita aikaisempaa koordinoitummin ja kehittää alueellista osallisuutta nykyistä toimivammaksi. Asioiden valmistelu ei enää tapahdu vi-rastokohtaisesti, vaan laajemmin toimialalla. Tämä antaa hyvät edellytykset tarjota kaupunkilaisille paremmat ja monipuolisemmat alueellisen osallisuuden mahdollisuudet.

Kaupungin uuden osallisuusmallin valmistelussa alueellisen osallisuuden kehittäminen on ollut yksi keskeisistä elementeistä. Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että alueellisen osallisuuden näkökulma toteutuu kaupungin toiminnassa nykyistä paremmin ja jokainen toimiala asettaa tähän kytkeytyviä kehittämistavoitteita ja seuraa niiden toteutumista.

Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä tässä vaiheessa perusteltuna aloittaa selvitystyötä kaupunginosavaltuustojen perustamisesta. Osallisuuden kehittymistä on kuitenkin seurattava tiiviisti ja kyettävä arvioimaan tilannetta uudelleen, kunhan uuden johtamisjärjestelmän ja uudistetun organisaation toiminnasta on saatu enemmän kokemuksia.

Toinen tärkeä osa osallisuusmallia on osallistuvan budjetoinnin laajentaminen. Osallistuvassa budjetoinnissa on syytä huolehtia alueellisesta kattavuudesta. Alueellisuuden näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että osallistuvan budjetoinnin kautta eteneviä kaupunkilaislähtöisiä ideoita toteutetaan eri puolilla Helsinkiä.

Kaupunkiympäristölautakunnan toimialalla esimerkiksi täydennysrakentamisen merkitys tulee kasvamaan. Jatkossa yhä isompi osa kaupunkirakentamisesta on täydennysrakentamista olemassa olevissa kaupunginosissa. Tämä on haasteellista ja merkitsee myös sitä, että kaupunki-

19.09.2017

laiset on kyettävä ottamaan ennakoivasti mukaan kaupungin kehityksestä käytävään keskusteluun. Kaupungin on kyettävä myös nivomaan kaupunkilaislähtöiset kehitysajatukset nykyistä paremmin mukaan osaksi suunnitteluprosessia. Tässä tarvitaan toimivaa vuoropuhelua kaupunkilaisten kanssa kaupunginosatasolla.

Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että kaupunkiympäristön toimiala edistää avointa vuoropuhelua kaupunkikehityksestä, kehittää alueellisen osallisuuden käytäntöjään, on mukana kaupunkitasoisessa alueellisen osallisuuden kehittämisessä ja tekee tiivistä yhteistyötä toimialojen välillä, hyödyntää aikaisempia parhaita käytäntöjä sekä asettaa tavoitteita toiminnan tuloksellisuudelle ja vaikuttavuudelle ja seuraa tavoitteidensa toteutumista. Toimialan on myös varmistettava riittävät resurssit osallisuuden parantamiseen tähtäävien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, puhelin: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi